

Mare

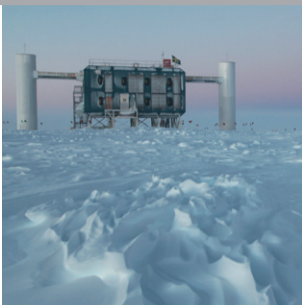
'We gaan niet al die goden toelichten'

Pagina 11

Filosofische flitscarrière:
3 klassen overgeslagen,
promotie in 15 maanden

Pagina 3

Net als Elvis zijn steriele
neutrino's niet te vinden,
zuchten natuurkundigen

Pagina 7

Biograaf van Kellendonk
gapt (of pleegt plagiaat),
schrijft Jan Just Witkam

Pagina 9

Zomaar een werkweek

(Maar wel weer eentje van 60 uur)

Hoe hoog is de werkdruk echt? Mare vroeg wetenschappers of ze hun agenda's wilden openklappen en zag volgeplande avonden, weekenden en vakantiedagen. 'Het systeem maakt misbruik van onze welwillendheid.'

'Colleges afzeggen doe je niet. Ik heb ooit een postacademische cursus gegeven met 39 graden koorts. Dat zeg je niet af, alleen als het écht niet anders kan,' vertelt universitair hoofd-docent Yvonne Erkens. 'Daar zit ook wel een bepaald arbeidsethos achter.'

Ze doceert arbeidsrecht, bij uitstek de afdeling die weet hoe het zou moeten. In de praktijk loop dat anders: zo plant ze haar vakantiedagen een jaar van tevoren in, en overgebleven dagen laat ze zitten: 'Anders verzamel je een stukje aan vrije dagen die je toch niet kunt opnemen.' Veel docenten en hoogleraren doen het zo, zegt ze. 'I plead guilty: het is niet conform de regeltjes. En dan zitten wij bij arbeidsrecht! We hebben boter op ons hoofd.'

Hoge werkdruk is al langer een discussiepunt binnen de muren van de universiteit, maar inmiddels roepen wetenschappers steeds harder om maatregelen. Via vakbonden, opinie-stukken en protestacties beklagen ze zich over de huidige gang van zaken.

De cijfers zijn dan ook zorgelijk. Een landelijk onderzoek van vakbonden FNV en VAWO (de vakbond voor wetenschappers) uit 2017 wees uit dat bijna tachtig procent van het wetenschappelijk personeel 'hoge tot zeer hoge' werkdruk ervaart. Een grote meerderheid (78 procent) werkt 's avonds en in het weekend door, meer dan de helft doet dat ook bij ziekte (59 procent) en in de vakantie (53

procent). Logischerwijs kampen veel academici met gezondheidsproblemen: meer dan zestig procent had in de afgelopen drie jaar last van psychische of lichamelijke klachten door het vele werk. Ook in Leiden is die werkdruk voelbaar, zo blijkt uit de personeelsmonitor, en dan met name aan de faculteiten Geesteswetenschappen, Archeologie, en Governance and Global Affairs.

De roep om maatregelen lijkt langzamerhand wel gehoor te krijgen. Minister van Engelshoven (Onderwijs) erkende eind september in een brief aan de Tweede Kamer dat de werkdruk inderdaad te hoog is. In de nieuwe cao staat daarnaast dat individuele universiteiten met 'een werkdrukplan' moeten komen.

Maar het probleem is niet makkelijk op te lossen, want er komt zoveel bij kijken: de werketos van het personeel, de competitie binnen de academische wereld en daarnaast de grote groei in studentaantallen. 'Bij de studie biofarmaceutische wetenschappen begonnen we in de jaren tachtig, met zes studenten,' zegt Ad IJzerman, hoogleraar farmacochemie. 'Tien jaar terug hadden we honderd studenten, en nu zitten we op 285 eerstejaars. Het aantal stafleden is niet zo snel meegestegen, en dat verklaart wel waarom de werkdruk gevoeld wordt.'

Daarnaast duurt het even voordat maatregelen effect hebben. 'In de rekenmodellen waarmee universiteitsgeld wordt verdeeld, duurt het een jaar of drie voordat stijgende studentenaantallen doorwerken in de begroting. De minister wil dat versnellen, maar bij ons is dat inmiddels gebeurd: we hebben een aantal getalenteerde docenten aangetrokken. Alles begint op zijn plek te vallen.'

Intussen lukt het medewerkers

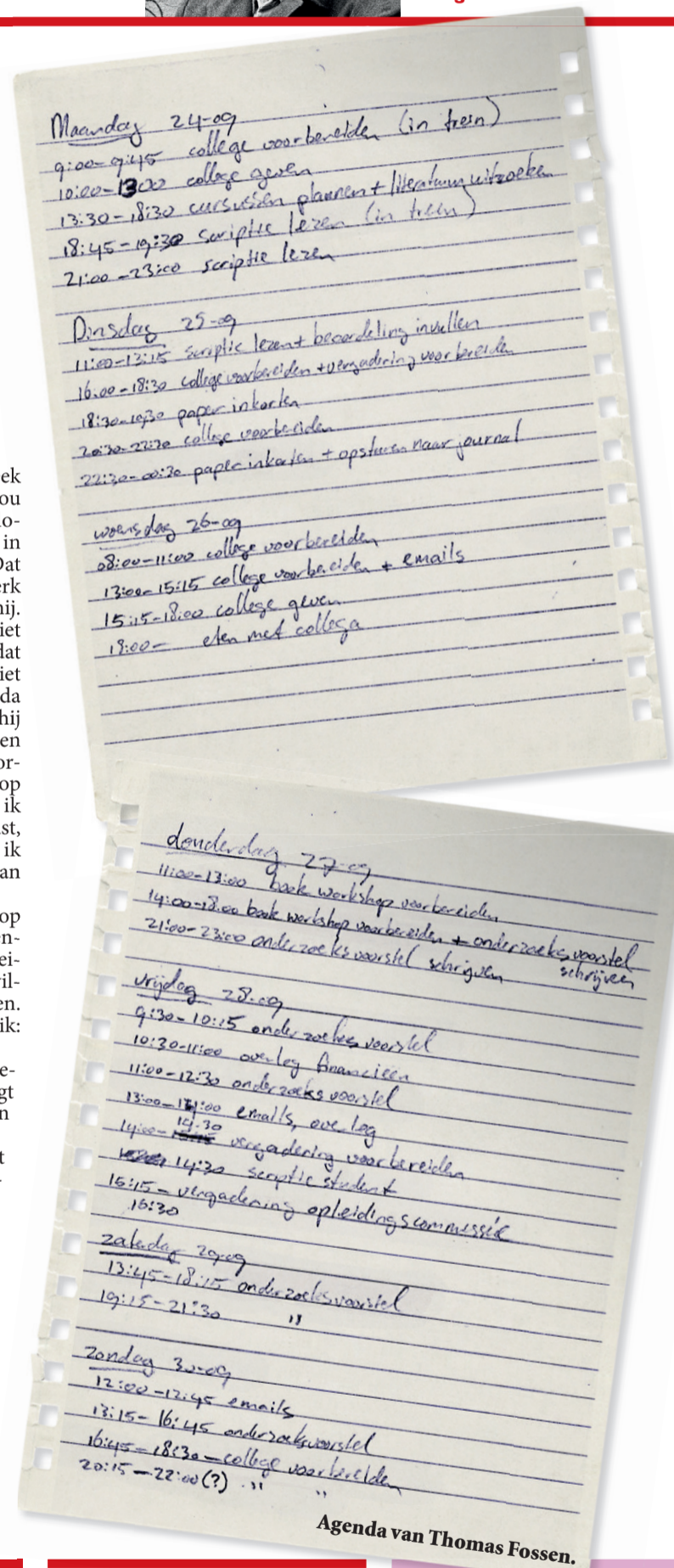
vaak niet om een normale werkweek te hebben. Volgens zijn contract zou universitair docent politieke filosofie Thomas Fossen zijn werk in 40 uur moeten kunnen doen. Dat lukt zelden. 'De meeste weken werk ik tussen de 40 en 50 uur,' zegt hij. 'De meeste collega's kunnen het niet binnen de tijd doen. En ik denk dat de meesten hun vakantiedagen niet eens bijhouden.' Volgens de agenda die hij met Mare deelde, werkte hij 13 uur in het weekend. 'Ik had een deadline voor een onderzoeksvoorstel: dat moest echt af. En ik geef op maandag college, dus dat bereid ik op zondag voor. Dat doe ik bewust, want als ik het op vrijdag doe, ga ik er in het weekend toch ook weer aan zitten. Het kan altijd beter.'

Erkens: 'Het systeem drijft nu op het enthousiasme en de gedrevenheid van de mensen. Je maakt eigenlijk "misbruik" van hun welwillendheid. Dat moet je niet willen. Als arbeidsrechtdeskundige stel ik: dit systeem is niet goed.'

'Ik ben best calvinistisch opgevoed: niet lullen maar poetsen,' zegt Beatrijs Jue-Volker, promovenda en docent aan dezelfde faculteit.

'De onderwijslast is nog niet eens het probleem. Voor hoogstaand onderzoek heb je rust in je hoofd nodig. Die is er vrijwel nooit door alle klussen die erbij komen. Vooral het schrijven van een proefschrift zorgt altijd voor een last op mijn schouders. Elke dag dat ik er niets aan heb gedaan, voel ik mij schuldig. Naar mezelf, maar ook naar mijn promotoren en de afdeling: shit, weer een dag verder, en weer niet aan mijn proefschrift gewerkt.'

> Verder lezen op pagina 6

Agenda van Thomas Fossen.

Uitdagende bijbaan?

StudentsPlus Bijlessen is op zoek naar een vestigingsmedewerker voor Leiden!

Verantwoordelijkheden:
intakegesprekken voeren
netwerken & werven
contact met scholen

Solliciteer direct!
www.studentsplus.nl/vacatures
info@studentsplus.nl
085 - 4000 999

Let op! Mare zoekt een stagiair(e)

Interesse in journalistiek? Bij Mare is plaats voor een stagiair(e), 3 tot 4 dagen per week. Mail sollicitatie, cv en artikelen naar frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Rokers bij Rechten moeten verkassen

De faculteitsraad wil een andere plek zoeken voor rokende juristen. Die staan nu bij de ingang van het KOG en zorgen daar voor een 'enorme rookwolk'.

Pagina 4

Vertrouwenspersoon nauwelijks bekend

'De universiteit kan pro-actiever zijn', zegt Nicole Verolme, die onderzoek doet naar seksueel grensoverschrijdend gedrag onder studenten.

Pagina 5

Bandirah Pagina 12

Bazenles

DOOR BART BRAUN Eerstejaars studenten van de Universiteit Leiden: dit stukje draait nauwelijks om jullie. Net als de universiteit zelf, trouwens. Op de middelbare school hadden jullie docenten geen andere taak dan jullie zo goed mogelijk hun kunstje bij te brengen, weet je nog? Hier op de universiteit hebben de docenten juist van alles te doen, en jullie hangen ergens rond de anus van hun prioriteitenlijst. Ze vinden jullie wel lief hoor, dat is het niet. Maar als het puntje bij het paaltje komt, worden ze afgerekend op hun onderzoek, en niet op jullie.

En dus hebben ze het druk (z.o.z.).

Wat betekent een balans tussen leven en werk nou, als je werk je leven is? Ook bij jullie favoriete Leidse universiteitskrant ging gisteren niet stipt om vijf uur het licht uit. Werkdruk is niet alleen een kwestie van het aantal uren dat je draait, maar ook van, nou ja, de druk. Hoeveel last je ervan ervaart, en hoeveel van die last je zelf op je schouders neemt. Het peuteren aan een ontdekking, iets dat nog niemand anders dan jij ooit heeft gezien of gedacht, dat kan makkelijk evenveel tijd kosten als een buslading studenten die door de baas over je schutting wordt geflikkerd. Maar het voelt heel anders.

Een ander probleem met werkdruk is je werkomgeving. Zijn jij en je collega's een team? Is je leidinggevende iemand die zo'n team beter laat functioneren? Nou, beste eerstejaars, hier alvast een spoiler voor iedereen die na het afstuderen verder wil aan de universiteit: niet elke baas hier is zo'n baas. Er zijn zelfs redelijk veel eikels (v/m).

Iedereen is slim: als je op wil vallen moet je ook nog sociaal vaardig zijn. 'Binnen de academische wereld is er een cultuur van "ik" in plaats van "wij", zo zei rector magnificus Carel Stolker bij de opening van dit academisch jaar.

Onderzoek van deze universiteit wijst uit dat wetenschappers die goed kunnen samenwerken iets succesvoller zijn. De beloningen en promoties gaan echter niet naar teams, maar naar individuen. Dat betekent dat teamspelers soms worden beloond, maar ook de eikel (v/m) die over de rug van anderen gaat. En vrij regelmatig ook nog wel de individualist die ook zonder team goed onderzoek kan doen.

Die laatste categorie bazen is nauwelijks minder erg dan de tweede. Ze zijn goed in één ding (onderzoek), en vervolgens moeten ze iets heel anders gaan doen: een team van onderzoekers leiden. Welk gedeelte van de academische werkdruk bestaat er vooral omdat de baas eigenlijk niet zo'n goede baas is? Dat laat zich moeilijk meten, maar wij durven de stelling wel aan dat dat gedeelte best groot is.

Stolker had het er in zijn praatje over dat er beter samengewerkt moet worden: 'Echt kijken hoe we van "ik" naar "wij" gaan.' Nu de werkdruk hoog op de agenda staat, wordt er ongetwijfeld budget vrijgemaakt voor extra handen. Dat helpt ook echt, getuige de ervaringen bij farmacologie.

Maar als er dan toch meer geld komt, mag daar dan ook wat van besteed worden aan baasles voor de bazen?

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15.000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Femke Blommaert · Holger Gzella · Tim Hoffman · Marit de Roij · Benjamin Sprecher · Daniëlle Tuk
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving marcel van den berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter) · Dagmar Brouwer · Prof. dr. Willem van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot · Thomas van Klaveren · Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter · Maarten Jesse Pot
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op Mare loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen Mare thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. Mare en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Computertempel in Tokio

Een paar jaar geleden woonde ik in Tokio. Nu ben ik terug, voor een conferentie. Ik dacht dat ik mijn weerzien met de stad leuk zou vinden. Maar eenmaal hier viel dat tegen. Japan is fantastisch. Maar zeker als je er woont, kan het ook heel *alienating* zijn. En vooral dat gevoel bekwam me toen ik mijn collega's een tour door de stad gaf.

Mijn woonplaats was het stadsdeel Kanda. Zeker die eerste maand, toen ik nog geen vrienden had gemaakt, bestonden mijn avonden uit een van twee activiteiten. Ofwel ik ging willekeurig naar een van de vele kroegen genesteld onder het spoor van Kanda, waar ik stevast een halve fles sake in handen kreeg gedrukt van dronken *salary men*. Ofwel ik liep onder het spoor door naar een klein voetgangersbruggetje over de rivier de Kanda bij de Yanagimori Tempel. Tien minuten later stond ik in de fantastische werelvestorm van Japansheid die Akihabara is.

Voor wie niet bekend is met het fenomeen: Japan kent een enorme subcultuur van *otaku*, de obsessieve *manga-geeks*. Waar je in Nederland genoeg nerds hebt om hier en daar een winkeltje te onderhouden, is de *otaku*-dichtheid in Tokio zo hoog dat er met Akihabara hele wijken voor bestaat.

Het overweldigende geluid en licht uit de arcade- en Pachinkohallen is nauwelijks te beschrijven. Evenals de aanblik van het schier oneindige aantal automaten met *otaku*-objecten in plastic balletjes, tot vijf verdieping hoge torens met niets dan automaten aan toe.

Je koopt met die balletjes vooral plastic figuurtjes. Maar ook exotischere zaken. In de kelder van een seksshop staat bijvoorbeeld een automaat waar je een balletje met een gebruikt tienermeisjeslipje kan kopen. Voor zeven euro het perfecte cadeau voor een nietsvermoedende vriend terug in Nederland.

Ook leuk: de extreem specifieke winkeltjes. Op een van mijn dwaaltochten vond ik, op de twaalfde verdieping van een betonnen toren zonder ramen, een winkeltje met een enorme tafel met bakjes. Deze waren tot de rand gevuld

met, in alle vormen en maten en materialen, oogballen. Ik heb dat winkeltje nooit meer teruggevonden.

Maar na een tijdje zie je vooral de onmenselijke kant van Akihabara. De wezenloze blikken van de tieners achter de arcademachines. Het extreme seksisme dat je op elke straathoek tegemoet schreeuwt. Zelfs de automaten zijn een stuk minder leuk gezien als een manier om zo veel mogelijk menselijke interactie te vermijden.

Nu is Akiba ook voor Japanse standaarden vrij extreem. Maar toch. Terwijl mijn collega's zich vergaapten aan alle rareiteiten voelde ik me vooral enorm ver verwijderd van het Japan waar ik mij ooit helemaal thuisvoelde.

Toen vonden we Tsukume-eX, een matzwart gebouw zonder ramen en gifgroene belettering. Ik heb daar bijna een uur doorheen gedwaald. Er staat een muur aan doorzichtige computerkasten met koelingsventilatoren en ledlampjes in alle kleuren van de regenboog. Moederborden met fantastische namen als 'Asus X470 Crosshair VII Hero' of 'MSI Z390 GODLIKE', worden op kleine altaartjes in glazen kistjes tentoongesteld. Daaronder teksten als 'overwhelming 18 phases VRM and brand-new infinity design, symbolizes the unlimited performance and power'. Geheugensticks, harde schijven, rijen met muizen, keyboards en ambachtelijk geproduceerde muismatten.

Vroeger, voordat ik iPhones en iPads en Macbooks kocht, bouwde ik nog mijn eigen computers, *flashte* ik de BIOS van mijn videokaarten en installeerde ik *custom drivers* om de *latencies* van mijn geheugen net dat beetje te optimaliseren.

Winkels als Tsukume-eX bestonden ooit ook in Nederland. Ze zijn onderhand allemaal weggeconcentreerd door online winkels. Ik was ze vergeten. Daar, in die zes verdiepingen verticale tempel voor computercomponenten, voelde ik me eindelijk weer een beetje thuis.

BENJAMIN SPRECHER is universitair docent bij het Centrum voor Milieuwetenschappen in Leiden

Column

Doctor-filosoof Ongeduldig

De academische flitscarrière van Stefan Buijsman (23)

Foto Merlijn Doornik

Stefan Buijsman ging al op zijn vijftiende sterrenkunde en informatica studeren, maar was 'te ongeduldig om alles uit te rekenen' en promoveerde in vijftien maanden in de filosofie. Vandaag verschijnt zijn boek over wiskunde.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Tot nu toe verloopt het leven van Stefan Buijsman (23) allesbehalve normaal.

Hij was nog maar net vijftien jaar toen hij de middelbare school verliet voor de Universiteit Leiden om informatica en sterrenkunde te studeren. Sterrenkunde liet hij na een jaar vallen, omdat hij 'te ongeduldig was om alles uit te rekenen'. Vlak voor zijn negentiende rondde hij informatica af, om vervolgens door te stomen naar een pre-master en master filosofie.

Daar raakte Buijsman geboeid door een vak over de filosofie van de wiskunde. 'Die gaat niet over hoe je

dingen moet uitrekenen, maar om de concepten die erachter zitten.' Nuttige kennis die voor een breed publiek toegankelijk moet zijn, vindt hij, en daarom schreef hij er een boek over dat vandaag verschijnt: *Plussen en minnen, wiskunde en de wereld om ons heen*.

Het is een dappere poging de werking van wiskunde voor een breed publiek toegankelijk te maken. 'Ik heb als doelgroep de mensen voor ogen gehouden die in het dagelijks leven niet zoveel met wiskunde doen maar er wel in geïnteresseerd zijn. Het zou ook goed op de middelbare school kunnen worden gebruikt, omdat leerlingen vaak niet snappen waarom ze al die moeilijke wiskundetrucjes moeten leren waar ze later toch niets meer mee gaan doen.'

'Het is bijvoorbeeld nuttig om de basisideeën achter statistiek te snappen, omdat die heel erg terugkomen in de technologische toepassingen van vandaag de dag. In een Chinese provincie worden de bewoners met kunstmatige intelligentie volledig in de gaten gehouden, in alles wat ze doen. Het is een soort 1984-achtige staat geworden. Dat gaat heel ver en dat kan alleen maar met de wiskunde. En neem Google, Facebook en verkiezingspeilingen. Het is handig om te weten hoe die werken, want ze hebben invloed op hoe jouw leven verloopt.'

Zelfs vertragingen op het spoor worden er begrijpelijk door. Buijsman beschrijft hoe er dagelijks ongeveer 3000 treinen op 400 stations stoppen, die niet te dicht op elkaar mogen rijden, onderweg wissels en spoorbruggen passeren, en op het perron lang genoeg moeten blijven staan zodat reizigers kunnen overstappen.

'Wiskunde helpt heel erg, maar past niet perfect op de wereld waarop je hem wil toepassen. Een wiskundig model gaat uit van het ideale geval waarin niets misgaat, en houdt dus geen rekening met blaadjes op het spoor en sneeuwstormen.'

Dat 'theoretisch kijken naar harde wetenschap' trok hem zo erg dat hij besloot erin te promoveren. Op

zijn negentiende vertrok hij naar Zweden. In vijftien maanden voltooide hij aan de universiteit van Stockholm een 300 pagina's tellend proefschrift, 'in een werkweek met dagen van 9 tot 16 uur, want daarna

'Dat ik drie klassen heb overslagen was noodzakelijk, want anders verveelde ik me dood'

houden mijn hersenen ermee op'. Momenteel volgt hij een postdoc 'betaald met het geld dat over is van mijn promotietraject'.

Toch kleeft er voor Buijsman ook een nadeel aan zijn levensloop. 'Ik ben slim, en dus vind ik dat ik er zoveel mogelijk uit moet halen. Dat veel lukt, geeft voldoening, maar ik voel wel de druk om steeds weer iets nieuws te doen. Momenteel vind ik

het lastig nieuwe uitdagingen te vinden. Afgelopen zomer bijvoorbeeld was mijn boek af en lag ik met mijn postdoctoraal onderzoek op schema, dus ik had geen project meer waar ik me langer dan twee weken mee bezig kon houden. Dan zit ik niet lekker in mijn vel en voel ik me depressief.'

Teruggaan naar Nederland om verder onderzoek te doen, heeft nog weinig opgeleverd. 'Ik heb een aantal keer tevergeefs gesolliciteerd bij filosofie-instituten in Nederland. Er zijn heel weinig plekken.' Maar, relativeert hij direct, eigenlijk hoeft hij niet zo nodig de rest van zijn leven in de wetenschap te blijven. Het bedrijfsleven lijkt hem ook wel wat, of een roman schrijven.

Stiekem oefent hij daar al voor. 'In mijn vrije tijd lees ik wekelijks 500 bladzijden fictie. Het zal waarschijnlijk een heel gekke carrière worden.'

Stefan Buijsman, *Plussen en minnen. Wiskunde en de wereld om ons heen*. De Bezige Bij. 208 pgs, €19,99

Brugsmurf (9) hoefde geen zware tas te zeulen

Op de basisschool viel Stefan Buijsman al op doordat hij groep 1, 4 en 8 oversloeg. 'Ik had een tijdje een docent die vond dat ik beter was dan de rest van de klas. Dat pikten mijn klasgenoten niet, dus toen ben ik wel even gepest. Zodra de leraar weer normaal deed, ging het prima.'

Het overslaan van de klassen was noodzakelijk, zegt hij. 'Anders verveelde ik me dood.' Maar het leeftijdsverschil met zijn klasgenoten wierp geen barrière op voor zijn omgang met anderen. 'Ik heb altijd oudere vrienden gehad. Contact met hen liep juist beter, want op leeftijds-genoten kon ik boos worden als zij iets niet konden wat ik wel kon. Ik dacht dat ze me expres niet wilden snappen. Dat was voor mij dan weer moeilijk. Ik heb ook aan dingen moeten werken.'

Hij was pas negen toen hij naar het Vlietland College in Leiden ging. 'Dat was voor iedereen wennen. Leerlingen vroegen steeds hoe oud ik was. "Een kleuter van drie", antwoordde ik op een gegeven moment uit irritatie.' Van de schoolleiding mocht hij een deel van zijn boeken in het schoolgebouw laten liggen, zodat hij niet elke dag met een te volle tas hoefde te zeulen. 'De school ging er positief mee om. De conciërge regelde eens dat 6 vwo'ers mijn handtekening kwamen vragen. Dat ik zo jong was werd beschouwd als iets leuks en gekks.'

Op de middelbare school volgde Buijsman vanaf 4 vwo wel al een vak sterrenkunde aan de Universiteit Leiden. 'Maar ook ik haalde vaak genoeg onvoldoendes. In wiskunde was ik echt geen ster. Op mijn eindlijst stond een 6 of 7.'

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 3havo. *Engels, 4havo. Engels, brugklas Speciaal Voortgezet onderwijs. *Engels, brugklas anderstaligen. *Nederlands, 3havo. *Nederlands, brugklas vmbo-TL. Nederlands, 2mavo-havo. Nederlands, 3mavo. Nederlands, 2vmbo. Nederlands, 2hbo, onderzoeksverslagen maken. *Nederlands, Engels, 2-VSO. *Engels, 5-vwo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Voortgezet onderwijs: Engels, 3mavo. Onderwijswinkel Driftstraat 77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Gezin uit Rijswijk zoekt per direct een enthousiaste student (orthopedagogiek, psychologie o.i.d.) voor begeleiding van autistische en verstandelijk gehandicapte zoon van 13 jaar. Momenteel zoeken we iemand voor de donderdagmiddag van 16.00 uur tot 18.30 uur, en in de weekenden 1 of 2 dagen per maand. Het werk betreft begeleiding en

persoonlijke verzorging. Uurloon bedraagt 15 euro (betaald uit PGB). Geen reiskostenvergoeding, dus handig als je een studenten-OV hebt. Bij interesse kan je contact opnemen met Suzanne van Huijstee tel. 06-39671705 of email huismus63@gmail.com.

Inloophuis Psychiatrie zoekt nieuwe vrijwilligers Het vrijwilligersteam van het Inloophuis Psychiatrie (Stichting Lumen Holland-Rijnland) kan versterking gebruiken! Het Inloophuis is een gezellige huiskamer voor mensen met een psychiatrische achtergrond. Een ontmoetingsruimte voor een kopje koffie, een spelletje of een praatje. Openingstijden: di/za 19.30-22.30 en zo 15-18 uur. Wij zoeken enthousiaste vrijwilligers die een luisterend oor bieden, barwerkzaamheden verrichten en een oogje in het zeil houden. Kennis van de psychiatrie wordt niet gevraagd. Betrokkenheid, goede sociale vaardigheden, enthousiasme en een nuchtere instelling wel. Interesse? Kom langs, of mail ariettevanhespen@lumen-hollandrijnland.nl.

Maretje Extra

Wij zoeken studenten voor presentatie van hedendaagse kunsttentoonstellingen in **Leiden**: belangstelling voor hedendaagse kunst is voldoende, kunstgeschiedenis is + : 5 tot 7 uur per week: beloning n.o.t.k. : bel/sms 'heden' 06 51588596, vraag naar Erik of schrijf naar heden1@ziggo.nl

Academische Agenda

Prof.dr. S.P.M. Bussels zal op vrijdag 12 oktober een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Geesteswetenschappen met als leeropdracht Kunstgeschiedenis voor 1800. De titel van de oratie is 'Het portret van een gebouw'.

Dhr. A.D. de Zwart hoopt op dinsdag 16 oktober om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'From Midplane to Planets: The Chemical Fingerprint of a Disk'. Promotor is Prof.dr. E.F. van Dishoeck.

Dhr. K.H.J. Boom hoopt op dinsdag 16 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'Imprint of Action: The Sociocultural Impact of Public Activities in Archaeology'. Promotor is Prof.dr. J.C.A. Kolen.

Dhr. R. Chen hoopt op dinsdag 16 oktober om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Nandimitravādāna: A Living Text from the Buddhist Tradition'. Promotor is Prof.dr. J.A. Silk.

Dhr. P. Dieleman hoopt op dinsdag 16 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Origami Metamaterials: Design, Symmetries, and Combinatorics'. Promotor is Prof.dr. M.L. van Hecke.

Mw. R. Rovito hoopt op dinsdag 16 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Pathogenesis of congenital cytomegalovirus infection: finding prognostic markers and correlates of protection'. Promotor is Prof.dr. A.C.M. Kroes.

Dhr. H.J. Bok hoopt op woensdag 17 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The deep-rooted microtonality of the bass clarinet'. Promotoren zijn Prof.dr. M.A. Cobussen en Prof. F. de Ruiter.

Mw. F. Pellegrino hoopt op woensdag 17 oktober om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The urbanization of the North-Western provinces of the Roman Empire'. Promotoren zijn Prof.dr. L. de Ligt en Prof.dr. J. Bintliff.

Mw. H.W.R. Weststrate hoopt op woensdag 17 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'De Notaris en Private Rechtspraak'. Promotoren zijn Prof.dr. H.J. van der Herik en Prof. mr. G.J. Meijer (EUR).

Dhr. T.N. Sanders hoopt op woensdag 17 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Invordering door de overheid: de invordering van geldschulden uit herstelsancities onder de Awb'. Promotoren zijn Prof.mr. T. Barkhuysen en Prof.mr. M.W. Scheltema (EUR).

Mw. Y. Gao hoopt op donderdag 18 oktober om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Wis-

kunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Design and application of dextran based cross-linked networks'. Promotor is Prof. dr. A. Kros.

Dhr. B. Noordam hoopt op donderdag 18 oktober om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Soldier as a Sage: Qi Jiguang (1528-1588) and the Neo-Confucianization of the Military in Sixteenth-Century China'. Promotoren zijn Prof.dr. J.J.L. Gommans en Prof.dr. A.T. Gerritsen.

Dhr. R.C. Heijkants hoopt op donderdag 18 oktober om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Innovative functions of MDMX and novel therapeutic strategies for melanoma'. Promotor is Prof.dr. P. ten Dijke.

Mw. H.B. Kraan hoopt op donderdag 18 oktober om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Novel formulations and delivery strategies for inactivated poliovirus vaccines'. Promotoren zijn Prof.dr. G.F.A. Kersten en Prof.dr. H.W. Frijlink.

Dhr. J.A. Bouwens hoopt op donderdag 18 oktober om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Neuropsychiatric symptoms and immune system parameters in Huntington's Disease'. Promotor is Prof.dr. R.C. van der Mast.

Nieuws

Universiteit krijgt 720 skeletten in bruikleen

De gemeente Arnhem geeft de Universiteit Leiden 720 skeletten in bruikleen. Archeologiestudenten kunnen ze gebruiken om te leren hoe je archeologisch bottenonderzoek doet: uit geraamtes is informatie te halen over hoe mensen leefden, wat ze aten en soms ook waaraan ze zijn overleden.

Over tien jaar wil de stad ze weer terug, mogelijk krijgen ze dan een herbe-grafenis.

Arnhem is in de dertiende eeuw aangelegd rondom een beek, de Sint-Jansbeek. Die was onder de grond gestopt, maar in 2017 werd er gegraven om de stadsbeek nieuw leven in te blazen. Bij die werkzaamheden kwamen de skeletten, uit de periode van 1400 tot 1829, naar boven.

Functioneringsgesprek over nakijktermijn

Op de faculteit Archeologie wordt voortaan ook tijdens functioneringsgesprekken aandacht besteed aan de nakijktermijn van scripties. Dat deelde het bestuur mee tijdens de faculteitsraadvergadering van 2 oktober. Het bestuur hoopt zo meer 'grip te krijgen' op de problematiek: de nakijktermijn van scripties wordt namelijk vaker niet dan wel gehaald. Het doet de reputatie van de opleiding geen goed, aldus het bestuur. Ook kan het grote gevolgen hebben voor studenten, die zich niet op tijd kunnen inschrijven voor een vervolgoopleiding als ze hun scriptiecijfer nog niet hebben. Het is een terugkerend probleem, maar het bestuur wil het graag aanpakken: 'We nemen het heel serieus. Hopelijk wordt er volgend jaar niet meer over gesproken.'

Eredocoraten voor Dijkgraaf en Little

Volgend jaar viert de Universiteit Leiden haar 444ste verjaardag. De verjaardag van een universiteit heet een 'dies natalis', en die van Leiden valt op 8 februari. Het woord 'dies' spreek je overigens uit alsof er 'diës' staat, maar de Romeinen deden dat niet aan trema's.

Bij zo'n verjaardag worden eredoctoraten uitgereikt, een bijzondere academische onderscheiding waarvoor je niet eerst een proefschrift hoeft te schrijven. Volgend jaar zijn dat er twee: celbiologe Melissa Little die onderzoek doet naar het maken van mini-niertjes uit stamcellen, en natuurkundige Robbert Dijkgraaf, die directeur is van het Center for Advanced Study van Princeton University.

Huygensprijs

Sterrenkundige Adrian Hamers heeft maandag de Christiaan Huygens wetenschapsprijs gewonnen voor het proefschrift waarop hij in Leiden promoveerde.

Huygens zelf was nogal een multi-talent, en de naar hem vernoemde prijs is dat ook: het ene jaar gaat 'ie naar een econoom, en het andere naar een natuur- of sterrenkundige.

De prijs wordt uitgereikt door wetenschapskoepel KNAW, en bedraagt 10.000 euro en een bronzen beeldje van Huygens. Hamers promoveerde in 2016 cum laude op *Hierarchical Systems*, een theoretisch werk over de ontwikkeling van diverse sterrenkundige situaties. Inmiddels werkt hij aan Princeton.

Ereleden

De Koninklijke Nederlandse Chemische Vereniging heeft dinsdag Ewine van Dishoeck en Rietje van Dam-Mieras benoemd tot ereleden. Astrochemica van Dishoeck is hoogleraar aan de Universiteit Leiden, en houdt zich bezig met de vorming van moleculen in de ruimte. Van Dam is emeritus hoogleraar duurzame ontwikkeling en onderwijsinnovatie, zij zat van 2007 tot 2011 in het college van bestuur van deze universiteit.

Archeologie moet socialer

Faculteit roept hulp in om de werksfeer te verbeteren

Het bestuur van Archeologie heeft een extern adviseur ingeschakeld, nadat de faculteit bijzonder slecht scoorde op de Personeelsmonitor.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Het faculteitsbestuur wil op korte termijn met oplossingen komen om de werksfeer te verbeteren, zegt vice-decaan Suzy Sirks-Bong tijdens de faculteitsraadvergadering. Naast een sessie met een externe persoon en

een 'aantal mensen', is ook aan de afdelingen gevraagd om de problemen te adresseren. Daarbij kwam sociale vaardigheid als een thema naar voren, zegt bestuurssecretaris Janneke Mulder. 'En werkdruk, natuurlijk'. Ook transparantie is een probleem, aldus bestuurslid Bleda Düring. 'Er zitten elementen in waar we iets mee kunnen.' Sirks-Bong: 'Afhankelijk van wat we terugkrijgen, kijken we of we *hands on* dingen kunnen organiseren. We willen het op de

agenda laten staan.' In december hoopt het bestuur al stappen te hebben gemaakt. 'Maar de belangrijkste dingen hebben tijd nodig. Want dat zit in de cultuur.' De vice-decaan hoopt daarnaast dat medewerkers met oplossingen en suggesties komen 'voor een gemeenschap waar we ons thuis voelen'. Ze benadrukt dat ook de promovendimonitor niet wordt vergeten. Daar kwamen ook lage scores uit.

Archeologie scoorde in de Perso-

neelsmonitor het laagst van alle faculteiten op sociale veiligheid (5,6). De personeelsleden rapporteerden vooral negeren, uitsluiting en roddelen. Ook scoorde de faculteit het laagst op de relatie met de directe leidinggevende (5,4) en als één na laagst op werkdruk (5 - Geesteswetenschappen scoorde een 4,9). Uit de promovendimonitor bleek dat archeologie-PhD's vaker ontevreden zijn over de begeleiding dan elders op de universiteit.

Rechten wil rokers verhuizen

Het Kamerlingh Onnesgebouw (KOG) van Rechten wordt verbouwd. De faculteitsraad wilde weten of er ook een andere plek voor de rokers kan worden gevonden. Die staan nu bij de ingang en zorgen daar voor een 'enorme rookwolk'.

Het KOG is wat aan de kleine kant. Een aantal verdiepingen wordt daarom verbouwd. Daarnaast komt er op een van de vleugels van het pand een dakopbouw. Een deel van de verbouwing is al gereed.

'Op de derde verdieping is een gang klaar. Half oktober trekken daar de eerste werknemers in', zei decaan Joanne van der Leun maandag tijdens de faculteitsraad.

Het gebouw krijgt ook nieuwe bewegwijzering. 'Die is nu echt heel erg belabberd. Want ik zie regelmatig drommen studenten die werkelijk geen idee hebben waar zaal C.103 is.'

'Er verandert veel, is er echter ook nagedacht over een nieuwe plek voor de rokers? vroeg Mees Liedekerken van studentenpartij LVS vervolgens. 'Nu moet je eerst door een haag van rokers heen voordat je het gebouw in kan.'

'Een interessant punt', aldus Van der Leun. 'Eerst stonden de rokers bij beide ingangen. We hebben al ingevoerd dat ze maar aan een kant mogen staan. Maar bij één van deuren loop je inderdaad nog steeds

door een enorme rookwolk heen. Dit is wel een punt van aandacht.'

'Ik denk dat we de bewegwijzering zo gaan aanpassen dat we ze naar het Van der Werffpark tegenover de ingang sturen', reageerde Dennis

Hoitink van het rechtenbestuur. 'Dit wordt serieus opgepakt. We zouden allemaal van die cabine-achtige toestanden kunnen bedenken bij de fietsenstallingen, maar dan geef je een verkeerd signaal af.'

En plek is daar eigenlijk ook niet. 'We moeten wel echt wat gaan doen. Wellicht kunnen we verdiept bij de gevel iets creëren. Als het maar klein genoeg is, lost het probleem zich mogelijk vanzelf helemaal op.' **VB**

Leids 'mini-Harvard' gesneuveld

Hoewel het International Tax Centre jarenlang het vlaggenschip was van de universiteit, neemt het college toch afscheid van het 'mini-Harvard' van Leiden.

Zo meldde *NRC Handelsblad*, dat afgelopen week een uitgebreid artikel publiceerde over de zaak. Het ITC, een kleine elite-afdeling van de universiteit aan het Rapenburg, is het geestelijk kind van hoogleraar Kees van Raad, die sinds de oprichting in 1998 min of meer zonder financieel of bestuurlijk toezicht opereerde. Hij bepaalde de inhoud van de opleiding, de toelating van studenten, het financieel beheer en was de enige examinator.

De inmiddels 72 jaar oude Van Raad is helemaal vervlochten met het ITC: 'Van Raad stak eigen geld in het ITC, was eigenaar van twee panden die het ITC gebruikte, stelde daarvan zelf de huur vast, bepaalde zijn eigen salaris, ver-

huurde studenten tegen hoge prijzen kamers, verkocht commerciële cursussen en maakte winst', aldus *NRC*. Hij bepaalde daarnaast de inhoud van de opleidingen, was hoofd van de toelatingscommissie en de enige examinator. Dat is tegen de Gedragscode Integriteit.

Het ITC biedt een niet-gesubsidieerde, uiterst competitieve opleiding aan waar vooral buitenlandse studenten op afkomen. Zij betalen 19 duizend euro collegegeld per jaar, en wonen in een door het ITC gebouwde campus, waar ze 800 euro per maand voor een kamer neerleggen. Internationaal is het een visitekaartje voor de universiteit - niet alleen vanwege het prestigieuze karakter van het programma, maar ook vanwege de mooie locatie op het Rapenburg, naast het Academiegebouw.

Maar naast de normale opleiding ging er veel geld om in commerciële activiteiten: *summer schools*, korte

foreign programs leverden dit jaar al 360 duizend euro op, aldus *NRC*. Daarnaast kwam er veel sponsorgeld binnen via gerenommeerde bedrijven: accountancykantoor PwC doneerde jaarlijks 115 duizend euro.

Het zijn dit soort commerciële activiteiten waar de universiteit, die geld geeft aan het ITC om academisch onderwijs te geven, zich ongemakkelijk bij begon te voelen. Deze storting werd daarom op papier gescheiden, via een stichting. Maar in de praktijk liepen de academische en commerciële activiteiten van het centrum in elkaar over.

Er was sprake van dat Erasmus Universiteit het ITC over zou nemen, en dat de locatie aan het Rapenburg aangehouden zou worden. Het lijkt er nu op dat de Rotterdamse universiteit daar vanaf ziet. De reden is onbekend, al spreekt Van Raad in *NRC* uit dat het door publicatie van het artikel komt. **AK**

Oproep: 'Neem student in huis'

Vorige week deed de universiteit een oproep aan medewerkers om een buitenlandse student in huis te nemen.

De oproep staat op de medewerkerswebsite: 'Heeft u per direct een betaalbare kamer of andere woonruimte beschikbaar? Lijkt het u leuk om (al dan niet tijdelijk) onderdak te bieden aan een student(e) van de Universiteit Leiden uit het buitenland? Meld u dan aan bij het Housing Office van de universiteit.'

Volgens universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeke hebben zich 'twee medewerkers gemeld, waarvan een alleen woonruimte heeft tot begin november.'

Aanleiding voor de vraag is een groepje internationale studenten dat te kennen gaf een oproep tot woonruimte erg te waarderen. Wie woonruimte beschikbaar heeft, kan mailen naar housing@sea.leidenuniv.nl. **SW**

Stress door een zes

Rechtenbestuur kritisch op herkansen voldoende

Rechten behoudt het herkansen van voldoende. Wel zijn er zorgen over de boodschap die uitgaat van de regeling: namelijk dat een zes niet goed genoeg is.

DOOR VINCENT BONGERS De faculteit Rechten voerde een jaar geleden het herkansen van voldoende in. Maandag werd in de faculteitsraad de regeling geëvalueerd. Het bleek dat 62 studenten hebben geprobeerd hun voldoende aan te scherpen. Aan deze herkansing zitten voorwaarden: een student krijgt bijvoorbeeld maar

één mogelijkheid in de bachelor en één in de master.

Er is een aantal spectaculaire resultaten. Zo wist een student een zes om te zetten in een tien. Uitglijders zijn er ook: zo presteerde iemand het om eerst een zes te halen en bij de herkansing een drie te scoren. Het laatste behaalde cijfer telt. Verder wisten 25 studenten van een zes een zeven te maken.

'Hoe wordt deze regeling gepromoot?' vroeg Mees Liedekerken van studentenpartij LVS. 'Ik hoor om mij heen dat veel studenten niet van deze mogelijkheid af weten.'

Assessor Jantine Rozenboom: 'De

opleidingscommissies hebben het idee om de mogelijkheid op het voorblad van het tentamen te vermelden.'

Larissa van den Herik van het rechtenbestuur had de nodige kanttekeningen bij de regeling: 'Er zijn een paar succesverhalen. Over een punt winst kun je al twisten: was dat de moeite waard? Bij een derde van de gevallen kun je echt zeggen dat er een *offday* wordt weggepoetst.'

'Ik vind het kort door de bocht om te zeggen dat van een zes naar een zeven gaan niet goed is voor studenten', reageerde Walter Honing van studentenpartij CSL. 'Ik ben zelf een student die niet steeds achten haalt.

Als ik van een zes een zeven kan maken, dan is dat zeker een *success story*.'

'Ik ben er soms best bezorgd over dat studenten een zes erg vinden voor de verloop van hun carrière', antwoordde Van den Herik. 'Ik denk dat dat helemaal niet reëel is. Werkgevers delen dat gevoel niet. Ik ben niet tegen deze regeling. Die stress over die zes, vind ik echter wel een belangrijk punt.'

Thomas van Bourgondiën (LVS): 'Ik zie het juist meer als een stressverlagende reddingsboei. Want als je een keer een matig cijfer haalt, hoeft je dat niet meer weg te poetsen met andere hoge cijfers om toch aan een

goed gemiddelde te komen.'

Personeelsraadslid Thijs Beumers: 'Je moet heel goed nadenken over wat voor beeld je scheidt. Een zes is niet goed genoeg? Wat voor effect heeft dat op studentenpopulatie waarvan een deel al op haar tandvlees loopt?'

'Het is echt een regeling om een slechte dag weg te poetsen', aldus decaan Joanne van der Leun. 'Het versterkt echter ook de mythe dat je geen zes mag hebben. Promoten is dan ook een ongelukkig woord: het geeft de indruk dat iedereen die zes moet gaan herkansen. Wel is het belangrijk dat alle studenten weten dat de regeling bestaat.'

Help! Een kakkerlak!

'Oké maar dit is serieus wel een kakkerlak toch?' vraagt een bezorgde bewoonster van studentcomplex De Zwarte Dozen in de gelijknamige Facebookgroep. 'Wat nu?'

Duwo-woordvoester Marja Weverling is bekend met klachten van kakkerlakken in de studentenwoningen aan het Hildebrandpad. 'Sinds juli hebben we elke maand een melding van een bewoner gekregen. Die bewoners hebben we lokdoosjes gegeven waar iets in zit wat ze heel lekker vinden en waardoor ze doodgaan. Als we vier of vijf meldingen tegelijk krijgen, zetten we een professioneel bestrijdingsbedrijf in en

wordt er gespoten op de betreffende verdieping, en die erboven en eronder. Want kakkerlakken blijven vaak niet in je kamer, maar kunnen via de leidingen elders naartoe.' Een aantal dagen geleden kreeg Duwo weer een melding, deze keer van kakkerlakken bij de afvalcontainers. 'Ook daar hebben we een schoonmaakkploeg heen gestuurd.'

Kakkerlakken zijn niet iets om je zorgen over te maken, zegt Weverling. 'We vinden het niet fijn om ze in huis te hebben, maar je kan er in principe geen ziektes van krijgen.' Ook zegt ze dat het aantal meldingen van de beestjes een aantal jaren terug minder was, maar niet alleen

onder studenten. 'Mensen gaan overal naartoe op vakantie, en nemen gemakkelijk de eitjes mee in hun koffer naar Nederland. We nemen dus niet alleen leuke herinneringen mee terug, maar ook minder prettige souvenirs. We zijn ze niet gewend.'

Normaal gesproken is ongediertebestrijding voor eigen rekening, maar bij Duwo geldt dat niet. 'Wij zitten met een jonge doelgroep die elk dubbeltje moet omdraaien. Het is belangrijk om ongedierte geen plaag te laten worden. Dat kan wel gebeuren als studenten de bestrijding zelf moeten betalen, want die geven hun geld waarschijnlijk liever uit aan nieuwe schoenen.' **SVL**

Raad: nooduitgangen Huizinga niet in orde

Er zijn nog steeds te weinig liften, goede nooduitgangen en toiletten in de gebouwen van de faculteit Geesteswetenschappen, vindt de faculteitsraad.

Zo sluit een aantal nooduitgangen in het Huizinga niet direct aan op de grond buiten het gebouw maar zit die daar een stuk boven, zegt faculteitsraadslid Adriaan Rademaker in de vergadering.

'Bij de nooduitgang aan de kant van de Doelengracht zit een ruimte van zeker tachtig centimeter tot het straatniveau.' Ook moet bij sommige uitgangen worden gebukt om het pand te kunnen verlaten. 'Het is een zorgelijk signaal dat dit knelpunt al jaren speelt.'

Menno Tuurenhout van het faculteitsbestuur erkent het probleem, maar zegt ook dat de brandweer de uitgangen heeft goedgekeurd en dat ze voldoen aan de wettelijke normen.

Door de complexe manier waarop de gebouwen in elkaar zitten, zijn betere locaties niet direct voorhanden. Maar de medewerkers van de universiteit die die zich verenigen in de bedrijfshulpverlening vinden wel degelijk dat het anders moet. Daarop is besloten om de bestuurskamer van studievereniging HSVL (geschiedenis) naar een andere locatie te verhuizen, zodat op die plek een nieuwe nooduitgang kan worden gebouwd.

Ook geeft de faculteitsraad aan dat er te weinig toiletten voor mindervaliden in het Lipsius zijn. Het hele complex zit in een renovatietraject, reageert het faculteitsbestuur. 'Dat gaan we nu dus niet meer aanpassen, maar het wordt wel meegenomen in de herontwikkelingsplannen.' Maar het zijn er te weinig, erkent Tuurenhout. 'Eenieder moet hier kunnen studeren, dus we geven hier hoge prioriteit aan. In de toekomst willen we dit op orde hebben.' **SVL**

Promotie moet transparanter

Het bestuur van Archeologie wil vastleggen wanneer personeel kans maakt op een promotie. Daar is binnen de faculteit veel behoefte aan, constateert het bestuur.

Ze zijn daarom bezig met een voorstel om het helderder te maken. 'Het was niet duidelijk op basis van wat mensen bevorderd werden', aldus bestuurslid Bleda Düring.

'Het is lastig gebleken te toetsen op concrete criteria', zegt vicedecaan

Suzy Sirks-Bong. 'Er wordt ook getest op competenties. Mensen die presteren in het onderwijs moeten ook in aanmerking komen.' Ze benadrukt daarnaast dat het voldoen aan criteria geen 'recht op bevordering' is. Als er op een afdeling bijvoorbeeld geen ruimte is voor een derde hoogleraar, word je het niet. 'Dan moet je het gesprek aangaan, dat het daar niet gaat gebeuren.' Düring benadrukt dat het voorstel nog niet klaar is. 'We gaan het hele spectrum wegen.' **AK**

Vertrouwenspersoon is maar matig zichtbaar

Studenten en medewerkers van de Universiteit Leiden die te maken hebben (gehad) met ongewenst gedrag, kunnen naar de vertrouwenspersoon van de universiteit stappen. Maar veel studenten weten niet dat deze mogelijkheid er is.

Dat stelt masterstudent criminologie Nicole Verolme, die voor haar afstudeerscriptie onderzoek doet naar seksueel grensoverschrijdend gedrag onder studenten.

Naar aanleiding van Verolmes scriptie publiceerde *Mare* twee weken geleden een artikel over seksuele intimidatie bij studentenverenigen.

Het bleek dat op de sociëteit seksueel overschrijdend gedrag op de loer ligt. Er was sprake van ongewenste aanrakingen, min of meer gedwongen striptease-acts en verbale intimidatie, met soms psychische klachten tot gevolg.

Verolme: 'Van alle studenten die ik voor mijn onderzoek sprak, was niemand bekend met de universitaire vertrouwenspersoon. De universiteit kan daar pro-actiever in zijn.'

Verolme zelf kwam achter het bestaan van de vertrouwenspersoon door een gesprek met een wijkagent. 'Maar als je er uit jezelf via Google naar op zoek zou gaan, kun je het

moeilijk vinden.'

Vertrouwenspersoon ongewenst gedrag Piet de Boer van de Universiteit Leiden erkent dat de zichtbaarheid beter kan. 'Er wordt op dit moment enorm aan getrokken om dat beter te maken. Zo zijn er al verbeteringen aangebracht op de site, zodat duidelijker is wie wat doet.'

Studenten die op de universiteit te maken hebben (gehad) met seksuele intimidatie, kunnen bij de vertrouwenspersoon ongewenst gedrag terecht voor advies en eventuele begeleiding bij de formele klachtenprocedure. De Boer: 'In eerste instantie kijk ik in hoeverre het slachtoffer zelf

dingen kan aanpakken bij de dader. Het is namelijk het best om zelf je grenzen te leren aangeven. Soms heeft iemand niet eens door dat zijn of haar medestudent last van het gedrag heeft. Een andere mogelijkheid is een gesprek met z'n drieën. In een ernstig geval kan ik met de student mee naar de klachtencommissie, of de commissie een brief sturen. Ik kan niemand verplichten om aangifte te doen bij de politie, maar kan wel over de voor- en nadelen vertellen. Ze moeten uiteindelijk zelf uitmaken of ze ermee naar de politie willen. Alleen bij ernstig strafbare feiten of ernstig gevaar voor anderen zou ik buiten

m'n geheimhoudingsplicht kunnen gaan, maar dat is alleen onder zeer strenge voorwaarden mogelijk.'

Volgens De Boer gaat het niet om grote aantallen die zich naar aanleiding van seksueel grensoverschrijdend gedrag bij de vertrouwenspersoon melden. Wel bestrijken de meldingen 'de hele range, van verbale intimidatie tot verkrachting'. Overigens zijn er niet alleen vertrouwenspersonen voor ongewenst gedrag, maar ook voor personeelsaangelegenheden, promovendi, wetenschappelijke integriteit en misstanden. Zij zijn te vinden via de website van de universiteit: bit.ly/2pMtG7i. **SVL**

Achtergrond

> Vervolg van de voorpagina

Gebrek aan onderzoekstijd is een veelgehoorde klacht. 'Dat moet je bij Rechten echt voor de poorten van de hel wegslepen,' zegt Erkens. 'Eigenlijk komt het er op neer dat je in je vrije tijd en vakantie onderzoek doet. De wetenschap vraagt een schaap met vijf poten. De druk is groot: je moet publiceren, je moet geciteerd worden. Dat creëert hijgerigheid. Dat schaap moet soms ook drie maanden in de wei staan: even lekker herkauwen en met iets moois terug komen.'

'Het gaat juist om de lege plekken in je agenda,' vult IJzerman aan. 'Ik heb jarenlang een cursus research management voor jonge onderzoekers gegeven. Dan gebruikte ik het boekje *7 habits of highly effective people*. Een van de dingen die ik benadrukte is tijdsmanagement. Als alles dringend en urgent is, zit je binnen een paar maanden thuis met een burn-out. En er zijn dingen die wel belangrijk zijn, maar niet urgent, en juist dat zijn de dingen waar het echt om gaat. Die hebben mij het meeste opgeleverd in mijn onderzoekscarrière.'

'Een andere belangrijke vraag uit dat boek is: waar wil je straks zijn? Als ik die aan promovendi stel, krijg ik vaak geen, of een stamelend antwoord. Maar als je weet waar je het voor doet, mag er ook weleens wat fout gaan. Dat helpt enorm om de druk te kanaliseren.'

Fossen maakt zich zorgen over de kwaliteit van zijn werk, omdat hij dingen sneller moet afronden dan hij zou willen. 'Maar ook voor het leven naast mijn werk is te weinig aandacht. Ik vind het nog steeds een onwijs leuke baan en voel me bevoorrecht. Maar op dit tempo kan ik het niet lang volhouden. Ik zie al veel jonge collega's met overspanningsklachten.'

Sander Wit is tutor bij security studies, en ziet juist oudere collega's bezwijken onder de druk.

'Als ik zie hoeveel werk de mensen boven mij verzetten, zet ik wel vraagtekens of ik door wil in de academische wereld. Het zijn mensen tegen wie je opkijkt, en je ziet ze uitvallen. Ze raken overspannen, zitten tegen een burn-out aan of stoppen omdat ze er niet meer tegenkunnen. Dat is gewoon zonde.' VB/BB/AK/SVL

Elke zondagmiddag in het KOG

Yvonne Erkens, universitair hoofddocent arbeidsrecht: 'Ik heb een volledige aanstelling, maar zou moeten opzoeken hoeveel uur dat precies is. Dat zegt al veel. Je doet wat nodig is om alles af te krijgen. Dat betekent standaard in de avonden en het weekend werken. Ik heb vorig jaar met mezelf de afspraak gemaakt dat ik de zaterdag vrij neem. Dat lukt meestal, maar ik zit elke zondagmiddag in het KOG te werken. Dan is het lekker rustig.'

'Ik heb een potje onderzoeksgeld weten te bemachtigen, wat belangrijk uitzonderlijk is bij Rechten. Dus ik geef nu dus ook geen onderwijs, maar dat betekent niet dat mijn agenda leeg is. Een UHD moet zich aan de buitenwereld laten zien. Ik ben bijvoorbeeld plaatsvervangend kantoorrechter. Naast onderwijs en onderzoek, moeten we ook nog eens geld verdienen om onderzoek te financieren. We geven bijvoorbeeld veel cursussen postacademisch onderwijs aan advocatenkantoren.'

'Het onderwijs gaat voor. Het recht is steeds in beweging – je kunt dus geen oud college uit de kast trekken. We investeren dus veel tijd in onderzoek, maar doen ook extra dingen voor de master arbeidsrecht, zoals het organiseren van een landelijke pleitwedstrijd. Leuk en belangrijk, wel extra werk waar we niet voor worden betaald. Studenten zijn onze "klanten". Wat je voor ze doet, gaat vrij ver. In vakanties nakijken is normaal. Ik heb weleens tentamens meegenomen op vakantie.'

17 september 2018 - 23 september 2018

	17 ma	18 di	19 wo	20 do	21 vr
7:00					
8:00					reistijd
9:00	Overleg lopend		PAO-examens Sterrewacht		Zittingen Haarlem
10:00				stafoverleg B107	
11:00		Overleg SA Databank		DB B107	
12:00				reistijd	
13:00				Jaarcongres SDU Maarsse	
14:00	Belafspreek SER		Overleg Cursus KOG		
15:00			Powerpoint Jaarcongres SDU maken		reistijd
16:00	Overleg SA Databank				Interview 12th Floor
17:00	Telefonisch overleg Website Databank				
18:00					reistijd

Vandaag < > September 2018

Ma 10	Di 11	Wo 12	Do 13	Vr 14
05:00				
06:00				
07:00				
08:00				
09:00	Location EM1.17 Start up m 08:30, Em 1.17, Irth, M.	Meeting Daily Board LACDR -PI's Division Drug 09:30 - 11:30 Em 1.17 Irth, M.	Presentation Toroa, 10:00	Franck Lebrin, 09:30
10:00	College master intrc, 10:00			Seniorendag 09:30 - 18:30
11:00	IRM Xuesong/Gerard/(withe 11:30, Room Gerard	Overleg met Maarten 11:30, Kamer AD IJzerman,	Reservieren voor mogelijk o 11:30 - 12:30	Bouwoverleg 10:00 - 12:00
12:00	Etait de frais, 13:00	Proost met h... Group meetin 12:45, Atrium 13:00, GEM4.	Presentatie Hangs Bräuer- 12:30, GM4.13	Rehearsal Figon presentatio 11:00, EM1.17 IJzerman, A.F
13:00			Promotie Maarten (15:00h) 14:00 - 17:00	Education Meeting cluster B 12:30, LMUY04.26 Water, B
14:00	IRM Xuhan/ Gerard, 14:00	Regulieoverleg Ad. Daan 14:30, kamer Ad IJzerman, F		Science on Air, 13:00, Hodshonhuis
15:00	Afwezig gemeld. Rest wel n 15:00, Room Ad Heitman, L.	Figon ppt Anna, 15:30		
16:00	Email WP4 target fosters 16:00 - 17:00	reply to Daniel, 16:30		Finalization meeting, 15:00 Gerard TC, 15:45
17:00				
18:00				
19:00				
20:00	Voorbereiding berlijnreis 19:30 - 21:30 Hodshon	Bob belt 20:30 - 21:30		Zondag Herfstlezing 1 20:30, Grote Houtstraat
21:00				
22:00				

Onderzoek in de verdrinking

Beatrijs Jue-Volker, promovenda en docent rechten: 'Ik krijg veel vrijheid, dat is heel prettig. Ik wil graag mijn kinderen twee keer in de week naar school brengen. Ik woon niet in de buurt van Leiden en ben dan pas kwart voor tien op de faculteit. Dat kan gewoon. Die vrijheid heeft een keerzijde. 's Avonds ben ik na zeven uur thuis. Dan is het de kinderen naar bed brengen, snel iets naar binnen schuiven, en dan weer aan het werk.'

'Ik heb een aanstelling voor vier dagen, maar mijn werk is principe hetzelfde als dat van mijn fulltime-collega's. De vrije dag op vrijdag 7 september in mijn agenda is dan ook volgepland. Deze week is het tentamen van een mastervak dat ik coördineer. Daardoor krijg ik mails van studenten met vragen over herkansingen of papers – allemaal dingen die niet in je agenda staan en meer tijd vergen dan dat je denkt. Dan zijn er nog promoties en oraties van collega's. Activiteiten waar ik me gevoelsmatig niet aan wil onttrekken.'

'Ik werk per dag gemiddeld een à twee uur over. Soms een dag niet, maar ik ben ook weleens de hele zondagmiddag aan de slag. In november begint het eerstejaarsvak inleiding strafrecht. Dan sta ik acht uur per week voor studenten, plus nog inloopsprekken. Ik volg ook het onderwijs van collega's in het kader van intervisie. Langlopende projecten als onderzoek en artikelen schrijven komen in de verdrinking. Dat pak je dan in de avonden en in het weekend op.'

Eerlijk zeggen waar je grenzen liggen

Sander Wit, tutor bij security studies: 'Dit is wel een piekweek. Op donderdag geef ik van negen tot zes college. Dat kan je één dag doen, maar daarna niet meer. Nu is het alleen omdat ik maar een keer in de twee weken lesgeef, anders spreiden we het.'

'Meestal krijg ik mijn werk op tijd af. Het is nu wel drukker, omdat de eerste opdrachten binnenkomen. Ik moet dus lessen voorbereiden, doceren én nakijken. Dan blijf je nog weleens een paar uurtjes langer zitten. Maar er zijn wel manieren om balans te vinden: dan kom ik op vrijdag om 11 uur op kantoor, bijvoorbeeld. 'In het begin is dat lastig. Vorig jaar was ik bijvoorbeeld heel veel aan het bijlezen in de avonden. Je wil die verdieping zoeken, in je eigen tijd omdat je er anders geen tijd voor hebt, maar het is wel werk. Misschien ben ik er toen iets te diep ingedoken. Toen heb ik wel geleerd dat je ook gewoon eerlijk moet zeggen waar je grenzen liggen. Soms is goed genoeg, gewoon goed genoeg, en hoeft het niet perfect.'

'Ik merk dat ze wel zorg voor ons dragen. Er zit wel uitdaging in het feit dat we een nieuw programma hebben (security studies is in september 2017 gestart, red.). Heel veel dingen worden voor het eerst ontworpen. Dat creëert kansen voor ons, de tutores, omdat we kunnen inspringen en meehelpen.'

	maandag	dinsdag	woensdag
8:00		Bike to the office	
9:00	Check e-mails	Prepare meeting (SL 2 - Syria)	Grade papers Vital Interests (question War & Peace)
10:00	Kijk op de week; ISGA common room table	Skills Lab 2 - Case Study: Syria alignment meeting ISGA table	
11:00	LECTURE Research Methods 3.46	Design in-class assignment Skills Labs 2 (session 2): historical narratives & politics (Bush vs. Bin-Laden?)	
12:00	Check Vital Interests paper submissions	Send weekly schedule to Mare	Lunch
13:00	Read literature for Vital Interests: Environment & International finance	Interview Mare	Finish slides for course labs Vital Interests
14:00	Lunch	Vital Interests team meeting: discuss paper grading ISGA table	Vital Interests tutor meeting: final walkthrough content and slides
15:00	Read literature for Vital Interests: Environment & International finance	Grade papers Vital Interests (question War & Peace)	Grade papers Vital Interests (question Cyber)
16:00	Tutor team meeting to discuss Skills Lab 2 ISGA Table	VI deadline: position paper; Turnitin;	
17:00	Select readings Skills Labs 2 (session 2): historical narratives & politics	Bike home	
18:00			

Privé en w
Ad IJzerman, h
tuurlijk maar één
derwijs besteed
ik mijn functie
(een wetensch
Vergaderen ove
spreken, same
tium, promove
Het schrijve
deren van de
de KHMW en
een gegeven

september 2018

ma 3
09:00
10:00
11:00
12:00
13:00
14:00
15:00
16:00
17:00
18:00
19:00
20:00
21:00

Een m
Thomas
'Dit was
eerste v
zo uit. I
ga ik o
'Eige
aan on
het nie
ik lid v
'Op
ik pro
ik cor
had h
alle

Eliza's verwonderingen

De kater na het feest

Serie over de verborgen collectie van De Lakenhal

Waarom is dit in hemelsnaam onderdeel van de collectie? vraagt **Eliza Jordaen** zich regelmatig af. Tot aan de heropening stort de masterstudent kunstgeschiedenis zich op de verborgen schatten van Museum De Lakenhal.

Mogelijk had je vorige week een flinke kater van het feesten. Het zou betekenen dat je een uitbundige 3-oktoberviering achter de rug had. Generaties Leienaren en studenten hebben het goede voorbeeld gegeven, eeuwenlang. Een viering waarvan de achtergrond en geschiedenis bij jou als lezer bekend is, mag ik hopen.

Wanneer de kleuren rood en wit de Leidse straten sieren, bewegen feestgangers door de stad te midden van kraampjes, lichtjes, dansjes en hitjes. Het volledige kleurenpalet lijkt nodig om de uitbundigheid van alle feestelementen in beeld te brengen.

Toch is dit niet wat Tinus van Doorn heeft gedaan.

Wie?

Tinus van Doorn. Niet eerder van hem gehoord? Ik in elk geval niet. Ik stuitte op zijn werk in de collectie van Museum De Lakenhal. Van Doorn presenteert in het werk *3 oct. Leiden* (1928) een gitzwarte nacht. De feestvierders zijn in witte lijnen strak tegen de achtergrond neergezet, in contrast met de duisternis van hun omgeving. Hun gezichten dragen ondefinierbare uitdrukkingen, een enkele grimas daargelaten. Een linsnede

Tinus van Doorn, *3 oct. Leiden* (1928) Collectie Museum De Lakenhal

waarin een heldere vlakverdeling het beeld bepaalt, een beeld dat mij doet denken aan werk van De Grote Namen: Picasso, Franz Marc of Karl Schmidt-Rottluff.

Wat kan ik vertellen over deze kunstenaar van (ietwat) bescheidener faam, Tinus van Doorn? Een man wiens bestaan van korte duur is geweest: hij was pas halverwege de dertig toen hij al een einde aan het leven maakte, tegelijk met zijn vrouw. De opkomst van het nationaalsocialisme stemde hen dusdanig ongelukkig dat dit een juiste uitweg leek.

Plots doet de linsnede niet meer feestelijk aan. De figuren komen niet langer opgetogen over. Ik zie onheilspellende beeldtaal waarin het diepe zwart de boventoon voert. Ik heb echter geen reden om aan te nemen dat zware emoties voor Van Doorn toen een rol speelden bij het maken van *3 okt. Leiden*. Het werk komt uit een vroege periode, ver voordat hij zich van het leven beroofde. Met de kennis over zijn levenseinde kan ik de afgebeelde feestfeer echter niet langer onbevangen aanschouwen. Zien we enkel zorgeloze uitbundigheid? Of geeft Van Doorns zelfmoord dit werk een andere lading?

Wel zeker is dat de kunstenaar met krachtige beeldtaal Leidens Ontzet wist te vangen. In 1928 zagen de Leidse straten zwart van de feestende inwoners, bijna honderd jaar later is dit onveranderd. De volgende ochtend kan een kater voelen als een zwart gat, hopelijk overheersten bij de meeste mensen kleurrijke herinneringen. Rood-wit, niet zwart-wit.

In memoriam

In Memoriam Sander Bos (12 juni 1955 – 5 oktober 2018)

“Misschien heb ik het toch wel goed gedaan.”

Vrijdag 5 oktober jl. is onze zeer gewaardeerde collega Sander Bos overleden. Het bericht van zijn dood heeft ons allen diep getroffen. Hoewel het breed bekend was dat Sander sinds het voorjaar van dit jaar streed tegen een ziekte die maar moeilijk overwonnen kan worden, waren de afgelopen maanden als een cascade van afwisselend hoopgevende en onheilspellende berichten. Gedurende de laatste week van zijn leven kwam het onheil van dag op dag naderbij.

Sander heeft zich vanaf de eerste signalen van zijn ziekte moedig uitgesproken over zijn conditie en het perspectief op zijn toekomst. aDit maakte het ook voor zijn collega's gemakkelijker om over het verloop van zijn ziekte te praten. Met alle ups and downs die erbij horen.

Sander behoort tot een groep van loyale medewerkers die consequent handelen in het belang van de organisatie waar zij voor werken. Sander verzaakte niet en bleef op bewonderenswaardige wijze zijn aandeel in de taken van zijn team vervullen.

Al sinds zijn studietijd was Sander nauw verbonden met de Faculteit der Geesteswetenschappen. Als jongeman uit de omgeving van Eindhoven kwam hij midden jaren zeventig naar Leiden om er rechtsgeleerdheid te studeren. In '79 besloot hij de overstap te maken naar de studie Kunstgeschiedenis, een keuze die voortvloede uit zijn passie voor kunst en cultuur. Lang is hij bij zijn opleiding betrokken geweest, uiteindelijk als studiecoördinator.

Halverwege de jaren '90 maakte hij de overstap naar wat toen nog de Faculteit der Letteren genoemd werd. Hij werd er hoofd Onderwijs- en Wetenschapsbeleid. Later heeft hij aan de wieg gestaan van de nieuwe functie van ambtelijk secretaris van de examencommissie en maakte daar een stabiele en belangrijke partij van in de facultaire gemeenschap. Voor zijn directe collega's was hij een permanente vraagbaak en een zeer gewaardeerde collega.

Voor Sander waren zijn werk en de faculteit ook als zijn sociale huis. De afgelopen dagen werd door collega's veel over Sander gesproken en terugkerend daarbij was het besef dat Sander het zichzelf niet altijd makkelijk heeft gemaakt. Voor mensen die Sander minder goed kenden kon het moeilijk zijn om door zijn correcte maar soms ook wat formele wijze van spreken heen te prikken, en in te zien dat achter deze schijnbare gereserveerdheid een gevoelig, behulpzaam en integer mens schuil ging.

We zullen Sander vreselijk missen.

Collega's en oud-collega's van de Faculteit der Geesteswetenschappen

Wij zoeken jou!

Bijbaan
Inkomen
Training *Leren*
Centrum-Leiden
Communicatief
Werktijden
Leergierig
Verdiene
Flexibel

www.hccc.nl

Whatsapp: 06 513 930 29

De doden hebben altijd ongelijk (en ongeluk)

Gastrecensent Jan Just Witkam bespreekt de biografie van schrijver Frans Kellendonk

Onlangs verscheen de langverwachte biografie van schrijver Frans Kellendonk (1951-1990), geschreven door Jaap Goedegebuure. *Mare* vroeg Kellendonks oud-collega uit de Leidse universiteitsbibliotheek **Jan Just Witkam** om een recensie.

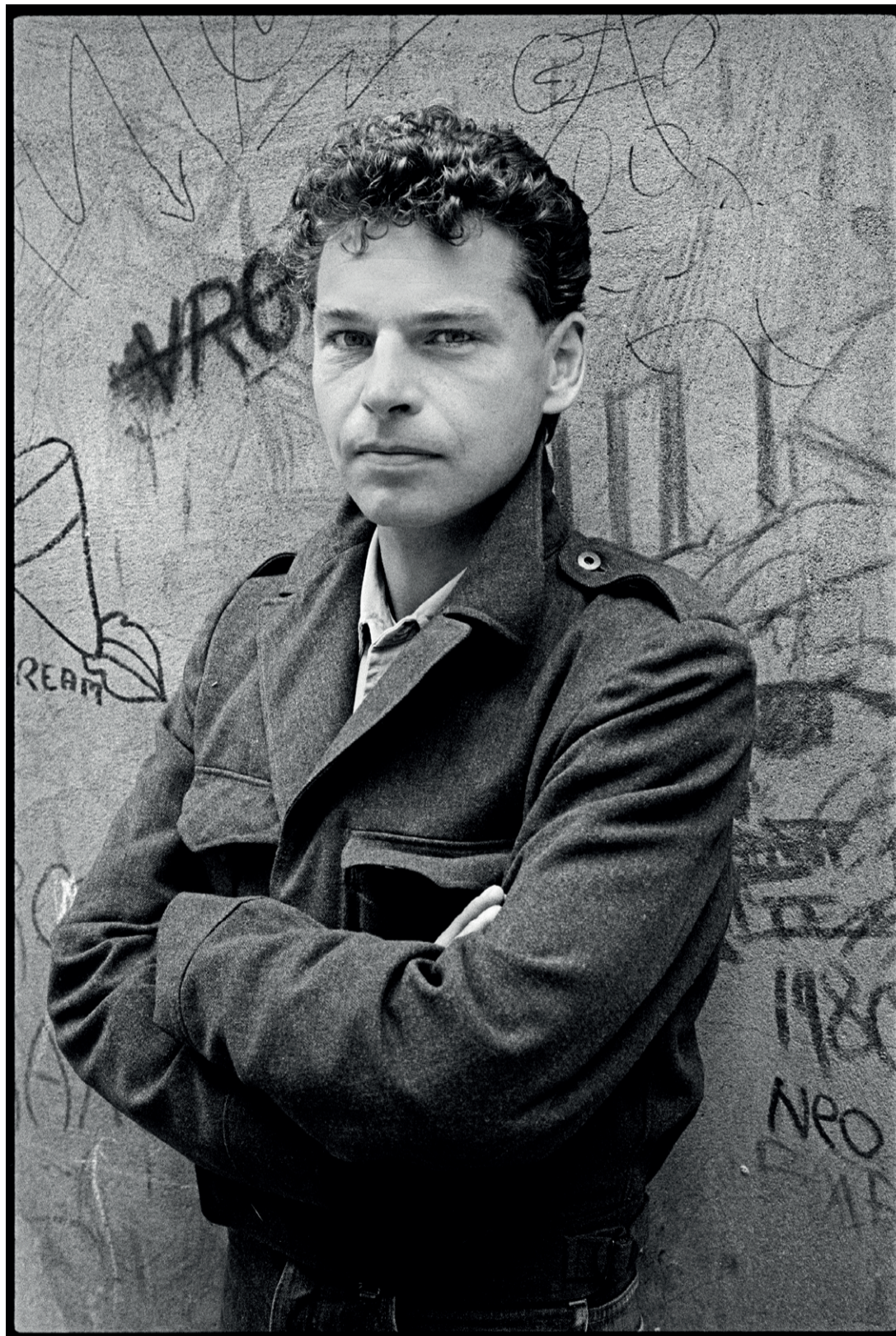
Het laatste wat ik over Frans Kellendonk schreef was: 'Maar ja, de doden hebben nu eenmaal altijd ongelijk' (*Mare*, 23 maart 2006). Behalve ongelijk hebben ze soms ook ongeluk en dat lijkt voor de veel te vroeg gestorven Kellendonk in de pas verschenen biografie het geval.

Het was alsof de duivel er mee speelde. Toen *Mares* hoofdredacteur mij het exemplaar van Jaap Goedegebuures biografie van Kellendonk overhandigde, viel het boek open op pagina 212 waar Goedegebuure iets vervelends over mij schrijft. Dat mag op zich, want ik ben zelf ook een onaangenaam mens, maar in dit geval had de hooggeleerde biograaf zijn bronnen niet gezien of niet goed gelezen en zeker niet geverifieerd. Het voorval in kwestie ga ik hier niet uitmelken, het is te onbeduidend, maar als lezer verloor ik al in de eerste minuut mijn vertrouwen in de leesvaardigheid van de auteur. Wie zo slordig is, moet geen geschiedenis schrijven.

Ik heb 36 jaar bij de Leidse universiteit gewerkt en overwegend met plezier. Ik heb er veel geleerd. Ik herinner mij de lichte schok die ik onderging toen ik opeens besefte hoeveel mensen om mij heen hun beroepskeuze hadden laten bepalen door hun handicap. Het begon bij een loenzende fotograaf, daarop volgde een dyslectische decaan en ten slotte een rector die zijn taalbeheersing niet op orde had. In zo'n huiveringwekkend universum ga je om je heen kijken en zo zie je (ja lezer, niets blijft u bespaard) niemand minder dan de koning zelf, die door zijn onvermogen om een eenvoudige Nederlandse tekst op te lezen ieders lachlust opwekt. Nu hebben we een nieuwe dubbel-illustratie van mijn hypothese: de neerlandicus die zich van een houtenklazenstijl bedient, de literatuurwetenschapper die denkt dat een roman de werkelijkheid beschrijft.

Frans Kellendonk heeft een klein aantal mooie romans geschreven die nog steeds worden gelezen en Goedegebuure legt die aan ons uit, al dan niet geholpen door Kellendonk zelf. Schrijver én uitlegger bedenken, bijvoorbeeld, de gedachten die schuil gaan achter het poëtische spookverhaal *Letter en Geest* dat in Leiden speelt. Dat is een uitwerking, schrijft de biograaf, van de eerste brief van Paulus aan de Korinthiërs. Hij zou toch beter moeten weten. Een lezer maakt zelf het verhaal dat hij leest en heeft de brieven van Paulus daar niet bij nodig. Iedereen creëert zich zijn eigen Kellendonk. De rol van gezaghebbend exegeet is nu juist niet voor een biograaf weggelegd.

Aan de biograaf als historicus worden eisen gesteld, daar moet alles kloppen - ik noemde al Goedegebuures gemakzucht bij het gebruik van zijn bronnen. Met die bronnen probeert hij ook indruk te maken op

Schrijver Frans Kellendonk in november 1980. Foto Klaas Koppe

zijn lezers. Waarom anders de verwijzing naar de Italiaanse psychiater Valeria Ugazio, die volgens Goedegebuure 'de stelling verdedigt dat iemand opgroeit binnen een bepaald gezinsdiscours en daar vervolgens een heel leven op georiënteerd blijft'.

Voor zulke huis-tuin-en-keukenwijsheden hebben we geen buitenlandse zielknipper nodig. Het is ook niet de 'stelling' die Ugazio 'verdedigt': Ugazio is arts en wil zieke mensen genezen. Was Kellendonk dan ziek, en gaat Goedegebuure ons een leven van ziekte en genezing beschrijven? Niets van dat alles.

De verwijzing naar de toch niet overbekende Ugazio is een blindganger, overbodig voor het betoog, bedoeld om ons te imponeren.

Hoe weinig voeling Goedegebuure heeft met het roomse leven, waarvan Kellendonk in zijn jeugd deel uitmaakte, is een ander punt. Kellendonk is misdienaar geweest. Mischien interessant? Aan het einde van zijn puberteit verbrandt hij zijn papieren, een catharsis, maar waarvan? Zulke dingen kan de biograaf toch uitwerken en proberen met elkaar in verband te brengen, maar zelfs een eerste aanzet daartoe ontbreekt. Er moeten toch nog tijdgenoten zijn die daar iets meer over hadden kunnen vertellen.

Goedegebuure houdt niet van rooms, lijkt het wel. Over Kellendonks vader die negen kinderen had, schrijft hij dat deze 'het vernieuwingsgebod getrouw in acht

nam'. Los van de horkerige formulering vind ik dat nogal meevallen. Als men onbekommerd Gods water over Gods akker laat lopen is negen kinderen niet veel. Ik moest onwillkeurig denken aan Monty Python's overgetelijke lied 'Every sperm is sacred'. Dat is andere koek!

Dit zijn hoogstens verontrustende details, maar er is ook ten principale iets grondig mis met deze biografie. Lezer! Wanneer u een levensverhaal wilt schrijven dan begint u natuurlijk met het gepubliceerde en ongepubliceerde werk van uw held te lezen. Daarna zoekt u verder: correspondenties en getuigenissen van tijdgenoten. Al dat materiaal ordent u netjes, chronologisch en op onderwerp, en dan begint u met schrijven.

Tijdens dat proces van compileren en comprimeren openen zich tal van nieuwe perspectieven. Als u daar als biograaf verstandig gebruik van maakt, kan het resultaat een interessant werkstuk zijn. Het is een hele klus, het bij elkaar brengen van al dat bronnenmateriaal. Goedegebuure impliceert dat hij dat zelf heeft gedaan, en gezien de stijl heeft hij de biografie zeker zelf geschreven.

Maar de structuur van Kellendonks leven en werk was al beschreven. In 2008 verscheen de door André Bouwman en Ernst Braches vervaardigde inventaris van het Kellendonk-archief met een keurige en complete bibliografie van het gepubliceerde werk. Wie het leest heeft in één keer een goed overzicht. Meer nog dan bij Goedegebuure wordt dan duidelijk hoe veelzijdig Kellendonk was en hoeveel werk hij in zijn korte leven heeft verzet.

Goedegebuure citeert wel veel stukken uit dat archief, maar nergens vermeldt hij dit onmisbare overzicht van Bouwman en Braches. Ik noem dat gappen - in academia bestaat daar het deftige woord plagiaat voor. Hier is de hele structuur van een boek stilletjes en zonder bronvermelding overgenomen. Kennelijk hoefde Goedegebuure in de ijle lucht van zijn professorale werkkamer in Leiden geen verwijzingen te geven naar het onmisbare voorwerk van Bouwman en Braches. De professor staat immers ver verheven boven producenten van voetnotenmaterie. Hij beschrijft ideeën en verbanden en kan de lettervretende ambachtlieden gemakkelijk negeren. Het is vaker vertoond, ik kan er van meepraten.

Is er dan helemaal niets vriendelijks over dit dikke boek te vertellen? Natuurlijk wel, het staat vol met ditjes en datjes van alle kanten bij elkaar geraapt, leuk voor de literaire toerist. Wie zegt of schrijft wat waar wanneer over wie? Het is Goedegebuures favoriete genre. Die anekdotiek is zelfs zozeer deel van zijn discours geworden dat het boek hier en daar de indruk maakt van een omgevallen kaartenbak, maar het is niet erg: al die *small talk* is juist het aardige van een schrijversleven. Wat dat betreft heeft Goedegebuure ons een prima boek geleverd.

Dat hij, samen met anderen, een paar jaar geleden het verzamelde werk en de brieven van Kellendonk heeft uitgegeven was een goed idee, al moet men het literaire belang van de essays en brieven niet overschatten. De auteur Kellendonk heeft daardoor, een kwart eeuw na zijn dood, een nieuwe positie gekregen in het Nederlandse literaire landschap, en terecht. Ik kan begrijpen dat Goedegebuure, met al het materiaal dat hij in de loop der jaren had gezien, moeilijk weerstand heeft kunnen bieden aan de verleiding om ook nog een biografie te schrijven, maar verstandig was dat niet. En nu is het wachten op de echte biografie!

Jaap Goedegebuure, *Kellendonk. Een biografie*. Querido, 547 pgs, € 29,99

JAN JUST WITKAM is emeritus hoogleraar handschriftenkunde van de islamitische wereld

This isn't the solution

Biking forty kilometres and paying 600 Euros to share a mobile home

Every day, German Psychology student Stefan Wizke cycles twenty kilometres from his bungalow just outside Noordwijkerhout to Leiden and twenty kilometres back again. *Mare* joined him this time. "I only accepted it because I had no choice."

BY SUSAN WICHGERS Our journey starts at the Faculty of Social Sciences, where Stefan Wizke (20) is reading Psychology. He's glad that cycling is actually his hobby, he says, because forty kilometres every day is quite a lot.

He's living in a bungalow at Noordwijkse Duinen holiday park, the university's temporary solution for the problem of housing for international students. "The university calls it a solution, but it isn't, of course. They're only doing it so they can say they are doing something for international students", Wizke believes.

"I only accepted this offer because I had no choice." At first, he slept in a tent at Stochemhoeve Camp Site, but the thunderstorms started to get to him, so now he cycles to Noordwijk via Warmond.

"We're about half way now", Wizke guesses, just before Noordwijk. The sun is shining on the left-hand side of the cycle path while a dark cloud threatens the right-hand side. "My backpack was stolen in the train not long ago", he says, "so I bought this linen bag. Last week, I was cycling back to the camp site with my laptop in the bag when a large cloud like that one appeared; the wind

Stefan Wizke: "This problem must be tackled. I'm going to keep fighting." Foto Taco van der Eb

suddenly picked up and it started to rain very heavily."

Wizke demonstrates how he protected his laptop from the rain, holding the shoulder bag tightly against his body. "It was a miserable ride,

yeah." He takes the bus if the weather is very bad – there's a bus stop four kilometres away. "But it costs eight Euros to get there and back and it takes just as long as cycling."

He "really feels let down" by the

university. In his view, the university regards international students without accommodation as a single group and pays no attention to individual difficulties. "But there's one good thing about this experience: it's given me plenty of self-confidence – I'll come out of this a better person." In other words: *what doesn't kill you makes you stronger*.

"We've come to the fun part", says Wizke, as he starts climbing the dunes. "Don't worry, we'll be heading down again soon. You get used to it. It reminds me of the brick factory where I once worked for two months: I spent ten hours a day crushing stones. At first, I hated it, but a certain point, you slip into a routine and it's easier to keep going."

The holiday park, and the bungalows, are just behind the Hollands Duin wildlife area. "Here we are, welcome. Most people come here for fun, I live here. My family tease me about it: what are you moaning about – you're always on holiday."

The bungalow is more like a mobile home without wheels than a "holiday cottage". Wizke shares it with two others while four women share another cottage. They share the bedrooms: Wizke is the lucky one with a room to himself. They pay more than 600 Euros a month per person.

"And we pay extra for the internet connection and the washing machine."

The park closes for the season at the end of October, Wizke is not sure what he'll do then. Just to be sure, he's enrolled in a few universities in Germany, where he could still be accepted this term.

"But I hope I can find a room here. Apart from this situation, Leiden is a really lovely town and the standards of education are high. This problem must be tackled. Even if I find somewhere, I'm going to keep fighting for a solution. I don't want international students to end up in the same situation as me next year."

No room? Then it's homeward bound!

The lack of housing has been an urgent issue for some years now and yet, every year, it seems to get worse. ROOD, political party SP's youth division, and nine international students have drawn up a list of demands which they have discussed with the university.

Sebastian van den Hout (24, International Relations and Organisations): "For instance, we're demanding that the university finds a solution – both short-term and long-term – and that we put an end to this system where universities attract as many international students as

possible because the government gives them money for it."

Van den Hout drives the point home by describing how some international students have already returned home because they could not find a place. Robin Müdüroğlu (24, International Relations) is one of them. He has enrolled in a Master programme at Leiden two years running but is doing his course in his home country of England because he couldn't find anywhere to live.

"Last year, I looked for digs on the internet from home", Müdüroğlu explains. "This year, I knew that it was difficult, so I deliberately started looking online

three months earlier."

He visited Leiden in August to look for a place, taking in the area around The Hague as well. "Every estate agent I spoke to immediately said they had nothing. After I'd spent five days looking to no avail, I went home so I would be on time to start the term in England. Many people take a risk by staying on."

Müdüroğlu is fed up with not being able to do his master's degree in the Netherlands due to the lack of housing. "Obviously, somewhere close to The Hague is the best place for Political Sciences. But I was lucky even to get back to England in time."

De Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden heeft met leedwezen kennisgenomen van het overlijden van onze gewaardeerde collega

Sander Bos

De heer Bos heeft 34 jaar bij onze faculteit gewerkt. De laatste jaren als ambtelijk secretaris van de examencommissie. Wij hebben hem leren kennen als een loyaal en betrokken medewerker die zijn werk met veel plezier en een grote zorgvuldigheid uitvoerde. Wij zijn hem veel dank verschuldigd.

Wij wensen zijn nabestaanden veel sterkte toe bij het verwerken van dit verlies.

Het faculteitsbestuur

Mark Rutgers
Mirjam de Baar
Egbert Fortuin
Menno Tuurenhout
Olivier Fajgenblat

Het bericht dat onze collega

Sander Bos

is overleden heeft ons diep geraakt.

Sander was voor ons een betrouwbare, vriendelijke en sociale collega op wie we altijd een beroep konden doen. Wij zullen zijn toewijding en collegialiteit missen.

Namens de Dienst Onderwijs- en Studentzaken, faculteit der Geesteswetenschappen
Ton Kallenberg

Goden die bloed vergieten

Afscheidsexpositie van conservator toont Egyptische topstukken tot *action figures*

Mummiekist van Amenhotep. Foto Rijksmuseum van Oudheden

Vrijdag opent in het Rijksmuseum van Oudheden de tentoonstelling Goden van Egypte waarin uittrekkend conservator Maarten Raven het ingewikkelde spirituele leven van de Egyptenaren toont.

DOOR VINCENT BONGERS 'Als je op het strand loopt zie je tatoeages van Egyptische goden op armen en benen. Bizar is dat', zegt Maarten Raven, conservator van het Rijksmuseum van Oudheden en hoogleraar museologie van het Oude Egypte aan de Universiteit Leiden.

'Het spreekt heel veel mensen aan. Het is gewoon deel van onze cultuur geworden. Er zijn allerlei commerciële producten zoals *comics* over de godin Isis. Daar hebben we ook

een *action figure* van op de expositie. Er is een grote verscheidenheid aan curiosa die verwijst naar Egyptische goden. We laten zelfs fragmenten van de film *Gods of Egypt* zien, uit 2016. Ik heb zelf maar een paar stukken van de film gezien. Ik vond het erg om naar te kijken, heel bloeddorstig ook.'

Maar het draait in Ravens afscheidstentoonstelling - hij gaat namelijk met pensioen - vooral om spectaculaire topstukken. 'Het eerste wat de bezoeker krijgt te zien is een enorme ram met voor de borst en tussen de gebogen voorpoten een afbeelding van koning Taharka. Het ram is het heilige dier van de god Amon. De farao geldt als Amons zoon op aarde. Het beeld toont de symbiose tussen god en farao. De koning is god en mens tegelijkertijd.

Het stuk is een eerste smaakmaker, in bruikleen van het British Museum. Het staat beneden omdat het tonnen weegt.'

De bovennatuurlijke wereld van de goden en de aardse wereld hangen heel nauw samen in Egypte, vertelt Raven. 'We gaan niet al die goden toelichten, het zijn er ook duizenden. We zijn zelf vaak niet echt godsdienstig meer, we vinden één god vaak al teveel.'

Raven wil in de tentoonstelling het systeem achter de godenwereld laten zien: hoe werkte dat nou allemaal? 'Soms is het net hogere wetenschap. In ieder geval hogere theologie. De Egyptenaren hadden echter wel dezelfde levensvragen als wij: wat gebeurt er na de dood? Hoe is het allemaal begonnen?'

De Egyptenaren kenden ook een

scheppingsverhaal. 'In het begin was er slechts water, een oer-oceaan. Dan ontstaat er een heuvel. Op die heuvel manifesteerde zich de zon. Die wordt vaak Re genoemd, de zonnegod.'

Op de tentoonstelling is deze scheppergod in allerlei gedaantes te zien. Heel bekend is de man met de valkenkop en zonnescijf, maar er zijn ook vreemde verschijningen. Raven wijst op een voorwerp in de vitrine. Het lijkt een slang te zijn. 'Het is echter een paling. Dat vind ik wel een heel mooie verbeelding van de schepper. In dat duistere oerwater zit dan plotseling zo'n vis. Een paling kan natuurlijk het land op, dus dat past goed bij het verhaal.'

Het resultaat van die schepping is dat er een ideale wereld ontstaat. Dat gaat natuurlijk al snel fout. 'De mens

komt in opstand tegen Re, natuurlijk vloeit er bloed.'

Zo bouwt de tentoonstelling de esoterische wereld van de Egyptenaren steeds verder uit. Goden kunnen ook in onmin met elkaar leven. 'De broers Osiris en Seth willen allebei de heerschappij over de mensheid. De ruzie loopt uit de hand en Seth slaat Osiris dood. Osiris wordt door zijn zuster Isis, die ook zijn vrouw was, weer tot leven gewekt. Hij wordt vervolgens koning van de onderwereld. Na de dood kun je dus nog voortleven. Dat idee is een heel belangrijk element van de cultuur van de Egyptenaren, denk bijvoorbeeld maar aan de mummies.'

Goden van Egypte, Rijksmuseum van Oudheden, Van 12 oktober t/m 31 maart, € 12,50

'Eyckhof 0.04 is ground zero'

Studenten figureren in nieuw boek van voormalig gastschrijver Frank Westerman

In *Wij, de mens* probeert Frank Westerman te ontdekken wat de mens de mens maakt, en hoe we verschillen van andere diersoorten. Hij beschrijft zijn bevindingen aan de hand van zijn gastschrijvers-colleges aan de Leidse universiteit.

DOOR SUSAN WICHGERS Dinsdag was de boekpremière in de Leidse Schouwburg. Dertien studenten die in 2016

de colleges van Frank Westerman hebben gevolgd, figureren in het verhaal onder hun eigen naam. Studente Mariëlle Selser (41) kreeg het eerste exemplaar uitgereikt op het podium. 'Ik wist niet dat we een rol zouden spelen, maar als je zijn eerdere boeken leest, weet je dat de *making of* er vaak in zit', vertelt ze. 'Superleuk om je eigen geschiedenis terug te lezen.' De studenten figureren namelijk niet alleen; ze hebben ook actief meegewerkt aan het onderzoek. Westerman vergelijkt de studenten met een rechte team op een zaak. Ieder had een andere taak in het onderzoek.

Als opdracht liet hij de studenten een reportage schrijven over de tocht naar het Limburgse dorpje Steyl, waar pater Theodoor Verhoeven woonde, die in een Indonesische grot botten vond van een rat zo groot als een hond en een olifant zo klein als een pony. In diezelfde

grot werd later een skelet gevonden van een oermens van amper een meter groot: de Floresmens. Daarmee beginnen de colleges en daarmee de zoektocht naar de mens in het boek van Westerman. Het verhaal maakt grote sprongen in tijd en ruimte, maar het 'basiskamp' is de Eyckhof, waar hij de colleges gaf. 'Lokaal 0.04 is ground zero', verklaart Westerman. 'Het verhaal waaiert helemaal uit, maar keert daar altijd terug.'

Zelf omschrijft hij *Wij, de mens* als

een documentaire op papier. Stukjes van de reportages van zijn studenten komen ook terug in het boek. 'Daardoor had ik niet alleen mijn eigen waarneming maar ook die van hun, parallel aan de mijne: verschillende camerastandpunten.'

Het idee voor een verhaal in deze vorm ontstond al bij het tweede werkcollege. 'Ik dacht: dit is goud. De studenten gaven mij weerwerk.' Westerman gaf ze eerst fictieve namen in de drukproef. Die mailde hij rond met de vraag of ze zichzelf herkenden, en of ze onder pseudoniem wilden blijven. 'Gelukkig wilde iedereen onder hun eigen naam.'

'Ik vond het geen probleem', zegt Bob Pierik (24, filosofie). 'Het idee dat we personages zouden worden leefde tijdens de colleges al, alleen wist ik niet in welke hoedanigheid we zouden worden opgevoerd.'

Na het semester van de gastschrijver had Pierik niks meer over

Foto's Naturalis

het boek gehoord, tot de mail met de drukproef. In tegenstelling tot Selser, die ook na de colleges nog betrokken is geweest: 'Ik was veel te nieuwsgierig.' Westerman is 'echt trots' op de studenten. '*Wij, de mens* was mijn meest ambitieuze project tot nu toe. En de eerste tien weken stond ik samen met de studenten aan de wieg van dit boek.'

Frank Westerman, *Wij, de mens*. Querido Fosfor, 284 pgs, € 20

Kamervragen

Foto Marc de Haan

Column

Lastig

Ik houd van verhalen. Het luisteren naar verhalen van vrienden, het lezen van verhalen in boeken of online maar bovenal: het vertellen van verhalen. In de vorm van gesprekken, columns, tweets - zolang ik mijn zegje maar kan doen. Ergens in al die verhalen moet een waardeoordeel zitten. Of nou ja, dat móet niet, maar zo heb ik ze het liefst.

Zo'n waardeoordeel kun je op allemaal verschillende manieren naar voren brengen, maar een bijvoeglijk naamwoord is de meest voor de hand liggende keuze. En laat er met mijn repertoire aan bijvoeglijke naamwoorden nou net iets aan de hand zijn.

De eerste, en tot nu toe eigenlijk de enige, maar het deed me genoeg om er een complex én een column aan over te houden, die me hierop wees, was mijn vader. 'Wat vind jij nou van die situatie?' vroeg hij laatst. 'Ik vind het lastig,' antwoordde ik, na even nagedacht te hebben.

'Jij vindt altijd alles lastig.'

Daar is natuurlijk niet zo. Althans: ik vind inderdaad veel dingen lastig, maar ik noem nog veel meer dingen lastig. Gewoonweg omdat ik geen treffender woord kan vinden. En zodoende worden heel veel situaties lastig, terwijl ze misschien eerder bezwarend, onaangenaam, storend of vervelend zijn.

Ik heb het ook de andere kant op trouwens. Als ik me positief wil uitlaten over iets, vervel ik al snel in kreten als 'Wat goed!' of 'Wat leuk!'. Bij het wat jongere publiek wil ik nog wel eens gaan voor 'Heel chill!', maar dat is het eigenlijk wel. En ook hier geldt: er zijn heel veel dingen goed, leuk of chill. Maar ik bestempel er nog meer als zodanig.

Dientengevolge vervaagt mijns inziens ook de waarde van 'lastig' 'goed' en 'leuk'. Ze worden zo alom inzetbaar dat ze hun 'specifiekere betekenis' verliezen. 'Leuk' is niet hetzelfde als 'goed', en toch gebruik ik ze vrijwel door elkaar heen. Zonde eigenlijk.

Onze taal behelst genoeg woorden om je daadwerkelijk specifiek uit te drukken. Synoniemen bestaan technisch gezien niet eens: dingen die synoniemen van elkaar lijken hebben altijd andere connotaties. Bij dezen, en het staat nu gedrukt op papier dus ik moet wel, ga ik proberen om specifiekere bijvoeglijke naamwoorden te gebruiken. 'Lastig' wordt weer 'lastig' en alles wat net niet 'lastig' is, wordt iets anders.

Begin hier zelf ook vooral mee, want ik glij al langzaam naar het volgende stadium, namelijk dat waar je geen bijvoeglijke naamwoorden meer gebruikt, maar enkel die katten-emoji met hartjesogen voor iets waar je enthousiast over bent, een huil-emoji voor iets wat je droevig maakt en het passief-agressieve stokpoppetje dat iets in de prullenbak gooit als ik het ergens niet mee eens ben.

FEMKE BLOMMAERT studeert taalwetenschap

'De deur mag hier nooit op slot'

Emmy Nietzsche (18, taalwetenschap)

Huis: De Oude Singel
Kamer: 9m²
Huur: €300
Aantal bewoners: 27

Hoe lang zit je hier al?

'Eind juli ben ik ingestemd. In de El Cid en de KMT had ik alleen een bed, daarna ben ik helemaal verhuisd met de rest van de meubels. We wonen hier met 27 Quinten. Ik was niet per se op zoek naar een groot huis, maar ik wist wel dat ik in een gemengd huis wilde wonen met mannen. Dat maakt het wat afwisselender.

'Het was wel even wennen, de drukte, maar het was heel fijn om alvast in dit huis te zitten. In de KMT hadden men-

sen geen idee wat de VAP inhield, dat is de periode waarin je een dispuut gaat zoeken. Ik kreeg dat hier al uitgelegd.'

Vond je dat spannend, een dispuut zoeken?

'Heel spannend, ja. Het bepaalt hoe je komende vier jaren eruit gaan zien. Al heb je het waarschijnlijk bij ieder dispuut wel naar je zin, uiteindelijk. Eerst twijfelde ik ook nog tussen Minerva en Quintus, maar ik woonde hier al, dus dat maakte de keuze eigenlijk al voor me. Aan de ene kant maakte dat het makkelijk, maar ook stom.'

Het is hier best goor. Maken jullie wel eens schoon?

'Schoonmaken doen we niet echt, haha. Wel hoor: twee keer per week is er fusiedienst, dan wordt de fusie schoongemaakt en worden de vuilniszakken weggebracht. En elke week komt er een schoonmaker voor de douches, enzo.'

Wat staat er allemaal op die deur?

'Mensen die in deze kamer zaten schrijven hun naam, dispuut en aankomstjaar op. Op de muur hebben ook een paar mensen hun lengte opgemeten, met hun bijnaam erbij. Ik heb nog geen bijnaam, dus alleen mijn lengte staat er nog.

'Volgens mij kun je best veel maken in dit huis. We hebben hier een open-

deurenbeleid: je deur mag niet op slot, zodat iedereen altijd overal naar binnen kan lopen. Het is een actief huis. Omdat we met 27 zijn, kunnen we niet met z'n allen huiseten, en we hebben ook geen verplichte huisavond. Maar elke dag is er huiseten waar je bij kan aansluiten als je wil.'

Kun je gitaarspelen of staat 'ie er voor de show?

'Ik kan het echt, al heb ik het hier nog niet zo vaak gedaan. Ik ben er nog niet zo lang geleden mee begonnen. Ik wilde het altijd al leren, en twee jaar geleden dacht ik: ik doe het.'

DOOR SUSAN WICHGERS

Bandirah

